

Ringmajanduse programm

Enn Selgis
projektikoordinaator

Keskkonnaprogramm

- atmosfääriõhu kaitse programm
- **ringmajanduse programm**
- veemajanduse programm
- merekeskkonna programm
- kalanduse programm
- metsanduse programm
- looduskaitse programm
- keskkonnateadlikkuse programm

Õiguslik alus

Toetust saab taotleda keskkonnaministri 31.01.2020 määruse nr 10 „[Keskkonnaprogrammist toetuse andmise kord ja tingimused](#)“ alusel.

- Ringmajanduse programmist toetatavate tegevuste loetelu § 29
- Ringmajanduse programmi eritingimused § 30

Info KIKi kodulehel:

<https://kik.ee/et/toetatav-tegevus/ringmajanduse-programm>

Ringmajanduse programmi eesmärk on toetada:

- keskkonnakorralduse, jäätmete, maapõue ja kemikaalide valdkonna ning nendega seotud teadus-arendustegevust;
- ressursi tõhusamat kasutamist;
- ringmajanduse põhimõtete kasutuselevõtmist;
- ringmajanduse mudelite teket;
- ringmajanduse valdkonnas teadlikkuse parandamist;
- jäätmete ja heitmete tekke vältimist ning tegevuste keskkonnamõju vähendamist;
- jätkusuutliku tarbimise ja tootmise lahenduste väljatöötamist ja laiemat kasutust.

Taotleja

Toetust võivad taotleda:

- Kohalik omavalitsuse üksused
- Äriühingud
- Mittetulundusühingud
- Sihtasutused
- Avalik-õiguslikud juriidilised isikud
- Füüsilisest isikust ettevõtjad

Omafinantseeringu nõuded

- Avalik-õiguslikel juriidilistel isikutel (v.a riigiasutused) peab omafinantseering olema vähemalt **20%**.
- Sihtasutustel ja mittetulundusühingutel on kohustuslik omafinantseering vähemalt **10%**
- Ettevõtjatel peab olema omafinantseering vähemalt **50%** (riigiabi)

Omafinantseering peab olema rahaline ja tasatud enne SA KIK tehtavat lõppmakset.

Ringmajanduse programmis toetatavad tegevused

- Ringmajanduse programmis on **4** alamprogrammi ja **26** toetatava tegevust;
- **2021 I voorus** avatakse taotlemiseks **10** tegevust;
- **2021 aasta teises pooles** avame eraldi taotlusvoorud:
  - jäätmetekke vältimiseks ning toodete või tootekomponentide korduskasutuseks;
  - eterniidi kogumisringide korraldamiseks.

Ringmajanduse programmi **2021 aasta** eelarve on **1 398 000** eurot ning sisaldab ka jäätmetekke vältimise ja eterniidi kogumise vahendeid.

Keskkonnakorraldus

- EMAS keskkonnajuhtimis- ja auditeerimissüsteemi rakendamine ja registreerimine, sealhulgas keskkonnajuhtimissüsteemist tulenev keskkonnategevuse edasine parandamine (EMAS) (§ 29 lg 3 p 3);

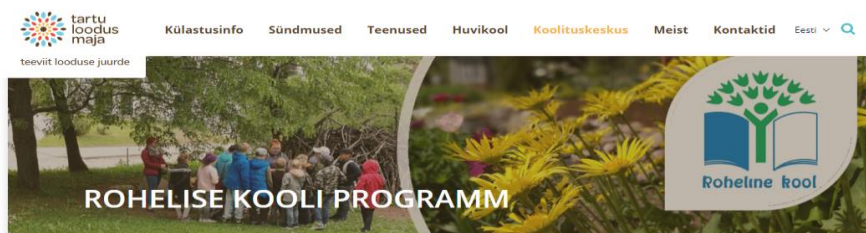
- EMAS rakendamise ja registreerimise projektis väliste konsultantide kasutamisel peab vähemalt **üks kaasatud konsultant olema liitunud** Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsiooni (EKJA) keskkonnajuhtimise hea tavaga, mille leiab EKJA kodulehelt: <https://www.ekja.ee/et/hea-tava-2/hea-tava/nimekiri/>

The screenshot shows the website for the Environmental Management and Audit Scheme (EMAS) in Estonia. The header includes the logo of the Environmental Management and Audit Scheme (EMAS) and the text "KESKKONNAAGENTUUR". Navigation menus include "Eesmärgid, tegevused", "Keskkonnaagentuur, kontaktid", "Uudised, pressinfo", "Eita andmed", and "E-teenused". The main content area is titled "EMAS" and includes a sub-header "EMAS (Eco - Management and Audit Scheme) on Euroopa Liidu keskkonnajuhtimis- ja keskkonnanõuetehingusteem. Keskkonnajuhtimissüsteem on osa organisatsiooni juhtimissüsteemist. See kujutab endast organisatsiooni tegevusest tuleneva keskkonnamõju kontrollimist, vähendamist ja ennetamist ning seeläbi konkurentsivõime parandamist." Below this, there is a section titled "EMAS eesmärk on propageerida organisatsioone üha enam pöörama tähelepanu keskkonnasäästlikule tegevusele läbi keskkonnajuhtimissüsteemide loomise ja rakendamise. Keskkonnaagentuur tegeleb selles süsteemis nn. pädeva asutusena Eestis. Meie menetleme registreerimistaotlusi ning väljastame EMAS nõuetele vastavale organisatsioonile registreerimistunnistuse ja EMAS logo. Registreerimistunnistuse kehtivus on reeglina 3 aastat. Logo võimaldab avalikkusele demonstreerida organisatsiooni keskkonnanõuetehinguste tegevuse tulemuslikkust. EMAS organisatsioonide andmed avalikustatakse Euroopa EMAS-registris." There is also a section titled "Kuidas registreeruda?" with a list of steps: "viima organisatsiooni juhtimissüsteemi vastavusse EMAS määruse nõuetega (sh. koostama esmase keskkonnanõuetehinguste, sõnastama keskkonnapoliitika ning püstitama keskkonnanõuetehinguste eesmärgid);", "koostama keskkonnanõuetehinguste", "laskma sõltumatul EMAS-tõendajal, Eesti Akrediteerimiskeskusel, hinnata keskkonnajuhtimissüsteemi ja keskkonnanõuetehinguste vastavust EMAS määruse nõuetele;", and "saatma EMAS-registreerimistaotluse ja tõendatud keskkonnanõuetehinguste Keskkonnaagentuurile;". Below this, there is a section titled "Keskkonnaagentuur pädeva asutusena langetab lõpliku otsuse organisatsiooni EMAS-olbivuse kohta. Otsuse langetamise kaasatakse erinevad osapooled (sh. kohalikud ametkonnad, asjassepuutuvad huvigrupid jne)." and a contact information section: "Lisainfo: marilis.saul@envir.ee".

Keskkonnakorraldus 2

- Mitteformaalsete keskkonnajuhtimissüsteemide, nagu roheline kontor ja roheline kool, väljatöötamine, rakendamine ja nende sertifikaadi või tunnistuse taotlemine (§ 29 lg 3 p 4);

Programm "Roheline kool" toob keskkonناسäästlikku mõtteviisi kooli igapäevastesse tegevustesse ning aitab seda süsteemset ja terviklikult rakendada. See aitab kaasa vastutustundlike, keskkonda hoidvate ja väärtustavate inimeste kujunemisele. Kaasatud on kõik – lastealalapsed, õpilased, õpetajad, kooli personal kuni lapsevanemateni välja.

Mis?

Rohelise kooli programmi näol on tegemist tuntuima ülemaailmse keskkonnaharidusprogrammi õppeasustusele, mille ingliskeelseks nimetaks on **Eco-schools Global**. Ülemaailmselt juhib programmi **Foundation for Environmental Education (FEE)** – Taanis asuv valitsusväline mittetulundusühing, mille eesmärgiks on keskkonnahariduse abil edendada kestlikku arengut. FEE erinevate programmidega, sh Sinilipp ja Roheline võti, töötab organisatsioone rohkem kui 80 maalt. UNESCO tunnustab FEE'd kui maailmas juhtivat organisatsiooni keskkonnahariduses ja jätkusuutlikku arengut toetava hariduse propageerijana. Nii Eesti kui teiste riikide kogemustest Rohelise kooli programmis saab täpsemalt lugeda programmi 25 aastapäevaks välja antud kogumikust **Changing Together. Eco-Schools 1994-2019**. Eesti kogemustest saab lugeda peatoimetist **Eco-Schools Central and North Europe**.

Eestis juhib Rohelise kooli programmi **Eesti Looduskaitse Selts (ELKS)**, olles FEE taieüldislik liige. ELKS on sõlminud programmi tegevuste koordineerimiseks koostöölepingu Tartu loodusmajaga, kes võttis koordineerimise teatavale üle MTU-lt Koolitus- ja Nõustamiskeskus HARED.

Rohelise kooli programmi Eesti koordinaator on Eeva Kirsipuu-Vadi (eeva.vadi@gmail.com), programmi võrgustikuga liitunud õppeasustusele aitab seminare korraldada ning neid vastavalt vajadusele ka nõustada Maris Mägi (maris.magi@tartuloodusmaja.ee).

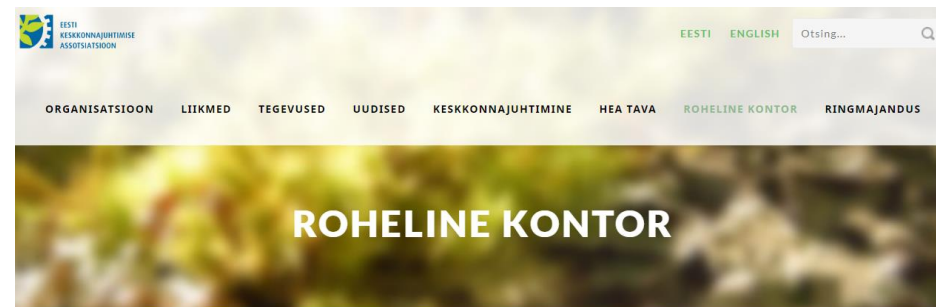
Õppeprogrammid

Rohelise kooli programm

- Tegevused ja teemad
- Rohelise Lipu taotlemine
- Kampaaniad ja konkursid
- Õppe- ja juhendmaterjalid
- Võrgustiku seminarid
- KKK
- Allalaadimiseks
- Liitu RK uudiskirjaga

UNESCO uhendkoolide võrgustiku Läänemere Projekti Koalitused

- Õppetöö korraldus
- Taiskasvanute õppekavad
- Õppe- ja infomaterjalid

Roheline Kontor

Põhimõtted

Tunnistuse taotlemine

Hinnad

Rohelised Kontorid

Aasta Rohelised Kontorid

Keskkonnahoidliku ehk roheline kontori eesmärk on organisatsiooni keskkonnamõju pidev jälgimine ja vähendamine, millega kaasneb kulude kokkuvõtte, loodusressurside säästev kasutamine, jäätmete vähenemine ning töökeskkonna tervislikumaks muutumine.

Selleks, et kontrollida ja vähendada kontoris tekki vaid keskkonnamõjusid, on välja töötatud keskkonnahoidliku ehk roheline kontori süsteem.

Põhimõtteliselt võib roheline kontori süsteemi vaadelda kui lihtsat keskkonnajuhtimissüsteemi. Selles on ära määratletud kontoritgevusega seotud olulised juhtimise ja keskkonnategevuste toimimisega seotud põhimõtted ja kriteeriumid, mida kontorid peavad järgima. Oluline on, et roheline kontori põhimõtete rakendamine toimuks süsteemset ja jätkuvalt paremini.

Keskkonnakorraldus 3

- Euroopa Liidu ökomärgise taotlemine Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EU) nr 66/2010 kohaselt (§ 29 lg 3 p 5)

- Toetus saab taotleda **EL ökomärgise** taotlemiseks.
- Teiste ökomärgiste taotlemiseks toetust taotleta **ei saa**

The screenshot shows the website of the Estonian Environmental Investment Centre (Keskonnaministeerium). The page title is "Euroopa Liidu ökomärgis". It contains information about the EU Eco-label, including a list of eligible applicants (producers, importers, service providers, etc.) and a list of ineligible products (cosmetics, chemicals, etc.). There is also a section for the application process and a list of criteria for the label.

KESKKONNAMINISTEERIUM

Eesmärgid, tegevused | Uudised, pressinfo | Ministeerium, kontakt | Kaasamine, osalemine

Avaleht > Eesmärgid, tegevused > Ringmajandus > Ökomärgis > Euroopa Liidu ökomärgis

Resursitõhusus | **Ökomärgis** | Keskkonnanõuandmisüsteemid | Keskkonnahoidlikud riigihanked

Euroopa Liidu ökomärgis

EL ökomärgis on Euroopa-keskne, seega saavad märgist taotleda peamiselt Euroopa Liidu liikmesriikide ettevõtted.

Märgise taotlemise õigus on ka Norra, Islandi ja Liechtensteini ja teistel mitte-Euroopa ettevõtetel. **EL ökomärgis on ainus I tüüpi ökomärgis, mida saab taotleda Eestis kohapeal.** Märgis võeti kasutusele 1992. aastal.

EL ökomärgist saavad taotleda:

- ♦ tootjad
- ♦ importijad
- ♦ teenuste osutajad
- ♦ hulgi- ja jaemüüjad nende toodetele, mida nad turustavad oma kaubamärgi nime all

Ökomärgist ei anta:

- ♦ toiduainetele, jookidele ja ravimitele
- ♦ kemikaalidele, mis on mürgised, keskkonnoohtlikud, kantserogeensed, reproduktiivdoksilised või mutageensed
- ♦ kaupadele, mille valmistamisel on kasutatud tarbijat ja/või keskkonda tõenäoliselt oluliselt kahjustavaid tootmisviise või mille tavakasutamine võib olla tarbijale ohtlik

EL ökomärgis kuulub nn esimest tüüpi keskkonnamärgiste hulka ning selle eesmärk on:

- ♦ edendada selliseid tooteid, mida kasutades on võimalik vähendada negatiivset mõju keskkonnale, võrreldes sama tooterühma teiste toodetega;
- ♦ aidata kaasa ressursside tõhusale kasutamisele ning keskkonnakaitse kõrgele tasemele;
- ♦ anda tarbijale märgistatud toodete kohta õiget, usaldusväärset ja teaduslikult põhjendatud teavet.

EL ökomärgis antakse toodetele, mis vastavad ökomärgise andmise kriteeriumidele.

EL ökomärgise andmise kriteeriumid on olemas erinevatele valdkondadele, nt puhastusvahendid, seadmed, paberitooted, tekstiilitooted, määrdeained, värvid jne.

Täpsemalt saab tooterühmade ja kriteeriumitega tutvuda Keskkonnaagentuuri kodulehel

Keskkonnakorraldus 4

- Uuenduslike keskkonnakorralduslike lahenduste väljatöötamine ja rakendamine (§ 29 lg 3 p 6);
- Taotluse kohustuslik lisa on **tegevuste kirjeldus ja kava**

Näiteks:

- ökodisain
- toote olelusring
- tööstussümbioos
- ärimudelid
- IKT lahendused
- uued teenused ja tooted
- kujunemisjärgus tehnikad
- parandustöökojad

Jäätmed

- Keskkonnaministeriumi ja tema allasutuste koostatud jäätmevaldkonna teavitusmaterjalide trükkimine ja levitamine kohaliku omavalitsuse poolt ja ning teavitus jäätmete liigiti kogumisest (§ 29 lg 4 p 8);
- Toetust saab taotleda kohaliku omavalitsuse üksus ja 100% kohaliku omavalitsuse üksuse omandis olev juriidiline isik.

Taotluste kohustuslikud lisad:

- Väljavõte kohaliku omavalitsuse volikogu poolt kinnitatud jäätmekavast ja jäätmehoolduseeskirjast;
- Korraldatud jäätmeveo toimimist tõendavad dokumendid.

Maapõu

- geoloogilise teabe süstematiseerimine, ajakohastamine, kirjastamine ning säilitamistingimuste parandamine (§ 29 lg 6 p 4);

Ringmajanduse teadus- ja arendustegevus

- Teadusuuringud ning tegevus, mis toetab keskkonnakorralduse, maapõue ja jäätmete valdkonna arengut (§ 29 lg 7 p 1);
- Uuringud maavarade kaevandamise keskkonna- ja tervisemõju vähendamiseks (§ 29 lg 7 p 2);
- Ohtlike kemikaalidega seotud uuringud terviseriskide ja keskkonnamõjude hindamiseks, sealhulgas biomonitoringu alased uuringud (§ 29 lg 7 p 3);

Ringmajanduse teadus- ja arendustegevus 2

- Ringmajanduse põhimõtetega arvestavate materjalide, toodetes ohtlike kemikaalide asendamist ohutumatega, ohtlike kemikaalide vabade toodete ja tootmisprotsesside väljatöötamine (§ 29 lg 7 p 4).
- Teadus- ja arendustegevused, mis on suunatud:
  - Innovaatiliste ja ohutute materjalide väljatöötamiseks;
  - Toodetes sisalduvate ohtlike kemikaalide asendamiseks;
  - Ohtlike kemikaalide vabade lahenduse leidmiseks.
- **Oluline:** teistele ringmajanduse programmis toetatavatele tegevustele 2021 aasta I voorus toetust taotleda ei saa.

Ringmajanduse programmi eritingimused

- Ringmajanduse programmi eritingimused on kehtestatud määruse nr 10 §-s 30
- Kui ringmajanduse programmis taotletakse toetust tekstiili-, ehitusmaterjalide-, elektroonika- ja plastisektori jaoks, peab taotleja lähtuma ettevõtte digitaliseerimise teekaardi raportist, kui see on ettevõttel olemas.

Taotluste kohustuslikud lisad

Taotluse kohustuslikud lisad on kinnitatud juhatuse korraldusega:
[https://kik.ee/sites/default/files/taotluse kohustuslikud lisad 1.pdf](https://kik.ee/sites/default/files/taotluse_kohustuslikud_lisad_1.pdf)

Üldised lisad:

- Tõend maa, ehitise, vara või seadmete omandi või valduse kohta;
- Kinnituskiri käibemaksukohustuse staatuse ja mitte tagasi küsimise kohta;
- Koopia hinnapakkumusest;
- Koopia tasuvusuuringust on nõutav investeeringu projektide korral, kui projekti maksumus ilma käibemaksuta on üle 640 tuh euro;
- Esindusõiguse volitus, kui taotluse allkirjastaja ei ole taotleva asutuse seaduslik esindaja;

Taotluste kohustuslikud lisad 2

Üldised lisad

- Kulu omahinna arvutamise metoodika (omatarbeteenuse korral);
- Riigiabi taotlemisel tuleb taotlejal esitada põhjalik selgituskiri;
- Kui riigiabi andmise tingimused seda nõuavad, esitab toetuse taotleja oma sidusettevõtjaid käsitleva arvestuse selle kohta, kas taotleja on väike-, keskmise- või suurettevõtja;
- Kui projekti eelarve sisaldab abikõlbmatut omafinantseeringut, esitab toetuse taotleja selgituse abikõlbmatu kulude eelarve sisu, summade ja kujunemise kohta;
- Joonis projekti piirkonna või objekti asukoha kohta.
- Projekti teiste partnerite kinnituskiri projekti rahastamise kohta (projekti partnerid, välisabi, doonorid, fondid jne);

Taotluste kohustuslikud lisad 3

Kaasrahastamine

- Põhirahastaja rahastamise tingimused kui taotletakse KIKist kaasrahastamist;
- Põhirahastajale esitatud taotluse koopia koos eelarvega, kui taotletakse KIKist kaasrahastamist.

Taotluste kohustuslikud lisad 4

Mitteehituslikud projektid

- Projektijuhi CV
- Seletuskiri ja kalkulatsioon eelarves olevate kulude ja ühikhindade selgituseks koos viidetega hindade kujunemise alusele

Uuringud

- Uuringu lähteülesanne
- Uuringu, tegevuskava, teadustöö tulemuse eeldatava kasutaja kinnitus

Taotluste kohustuslikud lisad 4

Ehituslikud projektid

- Koopia ehitusprojektist vähemalt eelprojekti staadiumis;
  - Ehitusprojekt peab vastama majandus- ja taristuministri 21.07.2015 määrusele nr 97 „Nõuded ehitusprojektile¹“;
  - Ehitusprojekti koostaja peab vastama Ehitusseadustikus¹ (<https://www.riigiteataja.ee/akt/105032015001?leiaKehtiv>) §-des 23-25 kehtestatud tingimustele;
  - Ehitusprojekt ei tohi olla vanem kui kaks aastat;
  - Ehitusprojekt on kohustuslik esitada ka siis kui Ehitusseadustik selle koostamist otseselt ei nõua.
- Väljavõte kaitsekorralduskavast, kui töö viiakse läbi kaitsealal.

Abikõlblikkuse periood

- Kulude abikõlblikkust reguleerib määruse nr 10 §-d 11 – 17
- Abikõlblikkuse periood algab taotlusvoorude väljakuulutamise ja lõpeb 24 kuu möödumisel rahastamisotsuse tegemisest.
- Põhjendatud juhtudel võib abikõlblikkuse perioodi pikendada kuni kuue kuu võrra.
- Projekti abikõlblikkuse perioodi algus ja lõpp määratakse kindlaks taotlejaga sõlmitavas sihtfinantseerimise lepingus.

Abikõlblikud kulud

- Sisseostetud teenused
- Sisseostetud asjad
- Personalikulud

Projektijuhtimise, üld- ja muude kulude abikõlblikkus

- Projektijuhtimise ja üldkulu on abikõlblik, kui see on kohane, mõistlik ja proportsionaalne projekti tegevuste suhtes.
- Projektijuhtimise kulu on abikõlblik maksimaalselt **10%** ulatuses projekti abikõlblikest kuludest.
- Üldkulu on abikõlblik maksimaalselt **5%** ulatuses projekti abikõlblikest kuludest.
- Teadus- ja arendustegevuse projektides on üldkulu määraks maksimaalselt **15% abikõlblikest tööjõukuludest**.
- Kui projekti sisuks on ainult asjade ostmine, ei ole projektijuhtimise ja üldkulu abikõlblik.

Mitteabikõlblikud kulud

- Maa ja kinnisvara ost;
- Külaliste või äripartnerite vastuvõtmisega seotud kulud;
- Toetuse saaja oma töötajate täienduskoolitusega seotud kulu;
- Projekti finantskulu (intressikulu, lepingutasu, tehingukulu, ülekandetasu, valuutavahetustasu, valuutavahetuskahjum, pangakulu ja muud sellised kulud);
- Rahatrahv, rahaline karistus, kohustuse mittetäitmisel makstav leppetrahv ja viivis;
- Juriidiliste teenuste kulu, sealhulgas notari- ja advokaaditasud ja kohtukulud;

Mitteabikõlblikud kulud 2

- Mitterahaline kulu, sealhulgas vara amortisatsioon;
- Kindlustusmaksed, välja arvatud reisikindlustusmaksed seoses lähetusega;
- Palgale lisaks makstav toetus või lisahüve, mis ei ole käsitatav palgana seaduse tähenduses;
- Organisatsiooni juhtimiskulu;
- Taotluse ettevalmistamise kulu (näiteks tehnoloogilised ja eelprojektid, detailplaneeringud, tasuvusuuringud, arengukavad, keskkonnamõjude hindamine).

Taotluste hindamine:

- Taotluste vastavuskontrolli teostab KIK kuni 35 päeva. Kui taotluse hindamisel selgub, et taotluses esitatut on vaja täpsustada, annab KIK sellest taotlejale teada koos täpsustuste esitamise tähtajaga.
- Nõuetele vastavad taotlused edastab KIK sisuliseks hindamiseks Keskkonnaministeeriumile (KeM), kus valdkondlikud hindamistöörühmad hindavad taotlusi kuni 8 nädalat.
- Hindamise lõppedes edastavad KeM ja KIK hindamistulemused koos rahastamise ettepanekuga KIK nõukogule.
- KIKi nõukogu teeb esitatud projektitaotluste rahuldamise või rahuldamata jätmise otsused.

Hindamiskriteeriumid

Taotluste hindamiskriteeriumid ja nende hindamise osakaal on järgmine:

- Projekti vajalikkus (30% maksimaalsest koondhindest)
- Projekti teostatavus (30% maksimaalsest koondhindest)
- Projekti jätkusuutlikkus (10% maksimaalsest koondhindest)
- Projekti keskkonnakaitse mõju (30% maksimaalsest koondhindest)

Projektide elluviimine

- Peale rahastamise otsust tuleb 6 kuu jooksul esitada sihtfinantseerimise leping (SFL);
- Enne SFLi esitamist peab toetuse saaja korraldama projekti elluviimiseks vajalikud nõuetekohased hanked ja sõlmima hankelepingud;
- eraõiguslikule isikule kuuluv hankija ja mitte-hankija: alates hanke eeldatavast maksumusest 10 000 eurot (ilma käibemaksuta) kohustus viia hange läbi e-menetlusena riigihangete registris ning hanke puhul eeldatava maksumusega 5 000-10 000 eurot peab esitama KIKile vähemalt kolm digitaalselt allkirjastatud hinnapakkumust.
- Avaliku sektori hankijad teostavad hanked vastavalt riigihangete seadusele ja hankekorrale.

2021. aasta I taotlusvoorude algus: **11.01.2021**

2021. aasta I taotlusvoorude lõpp: **01.03.2021**

Ringmajanduse programmi 2021 aasta eelarve on **1 398 000** eurot (sisaldab ka jäätmetekke vältimise ja eterniidi kogumise vahendeid).

Taotlusi saab esitada infosüsteemis KIKAS

<https://kikas.kik.ee/>

Täna ja edu taotlemisel!

Enn Selgis
enn.selgis@kik.ee
tel: 6 274 338

www.kik.ee